



T.C.
ONDOKUZ MAYIS ÜNİVERSİTESİ

VEZİRKÖPRÜ MESLEK YÜKSEKOKULU

Çocuk Bakımı ve Gençlik Hizmetleri Bölümü
Çocuk Gelişimi Programı

Eğitimde Araç Gereç Geliştirme

Duyu Eğitimi Materyalleri

7-8. Hafta

özenilen üniversite

1 Duyu Eğitimi Materyalleri

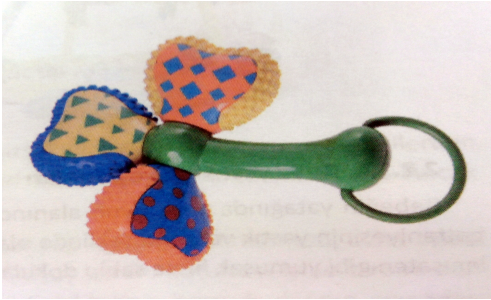
Bebek doğduğundan itibaren duysal gelişimini destekleyici oyuncaklar ve oyun materyalleri sağlanmalıdır. Çingiraklar, mobiller, duyu battaniyeleri ve yastıkları, duyu topu, ses ya da dokunma özelliği vurgulanmış dolgu oyuncaklar bebeklikte duyuların gelişimini destekleyen eğitici oyuncaklardır.

Üç yaşından sonra ise ses kutuları, koku şişeleri, dokunma keseleri, dokunma sepeti-torbası, dokunma kartlarıdır (Oğuzkan ve Avcı, 2000).

1.1 Bebekler İçin Duyu Eğitimi Materyalleri

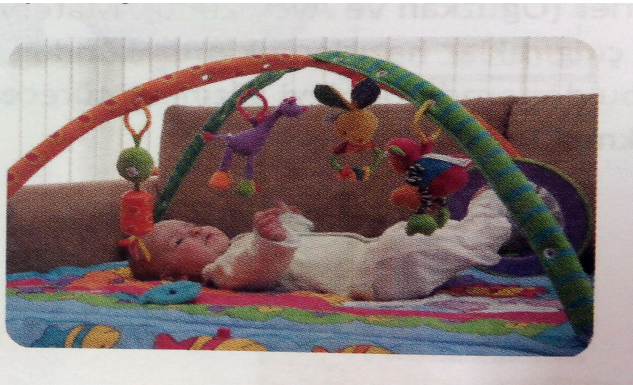
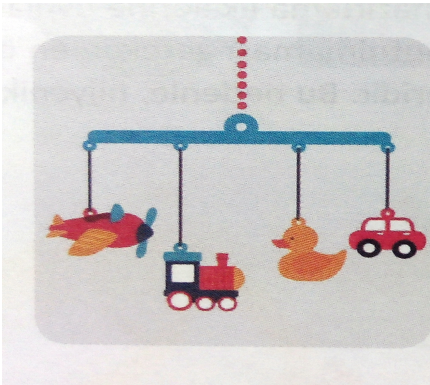
1.1.1 Çingiraklar

Bebeklerin işitme duyusunu destekleyen oyuncaklardır. Piyasada çok çeşitli türleri tek tek ya da set olarak satılmaktadır. Ancak öğretmen ve anne-babalar kendileri de çingirak hazırlayabilirler (Oğuzkan ve Avcı, 2000). Materyal hazırlama ilkelerine uyularak çok basit ve kullanışlı çingiraklar hazırlamak mümkündür. Unutulmaması gereken en önemli nokta bebeklerin bu dönemde her şeyi ağızına götürecekleridir. Bu nedenle, hijyenik ve dayanıklı olması gerekmektedir.



1.1.2 Mobiller

Bebğin gelişigüzel el-kol hareketlerini keşifsel öğrenme deneyimlerine dönüştürmeyi, görme, işitme ve dokunma duyularını uyarmayı hedefleyen oyuncaklardır. Hazır satın alınabileceği gibi, öğretmen ve anne babalar tarafından da hazırlanabilir (Oğuzkan ve Avcı, 2000). Malzeme seçiminde güvenlik ve duysal çekicilik önemli noktalardır.



1.1.3 Duyu battaniyesi/oyun minderi

Görme, işitme ve dokunma duyularının gelişimine yardımcı olan bir duyu materyalidir. Bebeğin yerde keşifsel oyunlarını destekleyen bu materyal piyasada oyun minderi (play-mat) adıyla satılmaktadır. Ancak evde veya kurumda kumaştan, içi ince bir kat elyaf veya sünger ile doldurularak da hazırlanabilir. Bebeğin temas edeceği yüzeye farklı dokularda kumaşlar applike edilir. Bunun için basit desenler kullanılabileceği gibi kırkyama tekniği ile de kullanışlı oyun battaniyeleri hazırlanabilir.



1.1.4 Duyu yastıkları ve panoları

Bebeğin yatağında veya oyun alanında oynaması için kullanılan materyallerdir. Duyu battaniyesinin yastık ve pano şeklinde olanıdır. Sesli ve/veya dokunsal olabilir. Kadife, polar, saten gibi yumuşak hisse sahip dokular kabartma olarak yastık ve panoya işlenebilir.



1.1.5 Dolgu oyuncak ve kuklalar

Görme, işitme ve/veya dokunma özelliği olan kuklalar ve dolgu oyuncaklar da bebeğin duyu gelişimini destekleyen materyallerdir. Piyasada bol miktarda kaliteli örnekleri bulunmaktadır. Ayrıca dikilerek veya örülerek de elde hazırlanabilir.



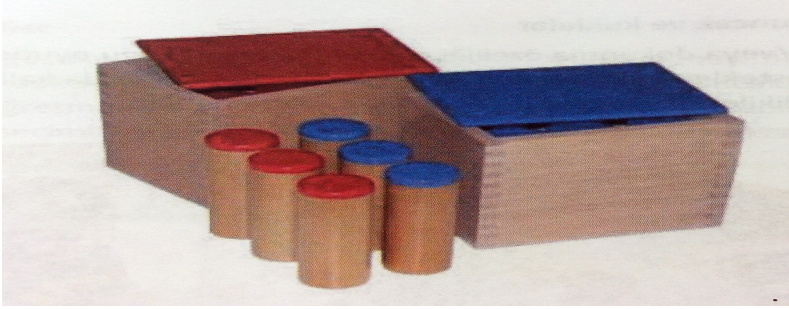
1.2 İki-Altı Yaş Çocukları İçin Duyu Eğitimi Materyalleri

1.2.1 Ses kutuları

Çocuğun birbirinin aynı olan iki sesi bularak işitsel algılama ve ayırt etme becerilerinin gelişimini desteklemektedir. Piyasada Montessori materyali olarak satılmaktadır. Ancak okulda veya evde de rahatlıkla hazırlanabilir.

Ses kutusu hazırlamak için öncelikle kullanılacak ses sayısının belirlenmesi, daha sonra iki katı sayıda temiz kapaklı aynı boyda kutuya ihtiyaç vardır. Kutuların içine birbirinden farklı özelliklerde ses çıkaran malzemeler konulur. Çakıl taşları, boncuk, düğme, çevreden toplanan kurumuş tohumlar, küçük kutu kapakları ve küçük plastik parçalar vb. malzemeler kullanılabilir.

Ses kutularının kullanımında bazı noktalara dikkat edilmesi gerekmektedir. Birincisi çocuklar az sayıda ses ile tanıştırılmalı, bu sesleri eşleştirmede başarılı olduktan sonra yeni sesler ilave edilmelidir. İkincisi, çocuklarla kutularda kullanılan sesler hakkında konuşulmalı, ne sesi olduğu ve sesin özellikleri tartışılmalıdır. Aynı zamanda bu kutular ritim çalışmalarında da kullanılabilir (Oğuzkan ve Avcı, 2000).



1.2.2 Koku şişeleri

Çocuğun aynı olan iki kokuyu algılama ve koku farklılıklarını ayırt etme becerilerinin gelişimini desteklemektedir. Piyasada Montessori materyali olarak satılmaktadır. Ancak okulda veya evde de rahatlıkla hazırlanabilir. Ses kutularında anlatılan nitelikte ancak ağzı açılıp kapanabilen kutu ya da plastik şişeler kullanılabilir.

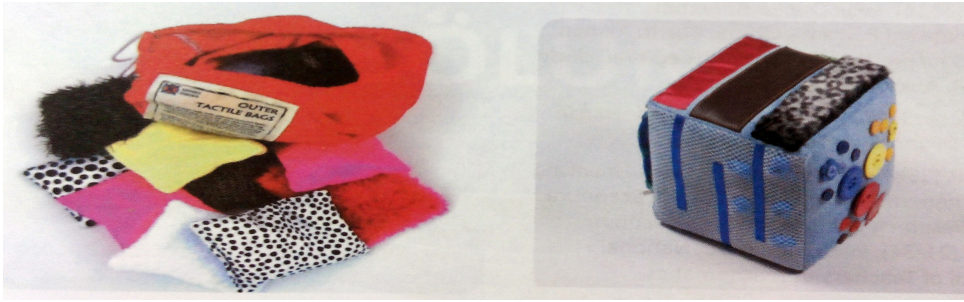
Baharatlar, soğan, sarımsak, parfüm vb gibi keskin kokularla başlanarak çiçek kokuları ve daha sonra doğaya ait çeşitli kokular da eklenebilir. Oyuncak için kokuların bir parça pamuğa yedirilerek kullanılması hem daha uzun süre dayanmasını hem de kokunun belirgin olmasını sağlamaktadır. Oynanışında ses kutularının kullanımında dikkat edilecek noktalara uyulmalıdır (Oğuzkan ve Avcı, 2000).



1.2.3 Dokunma kesesi/sepeti/torbası

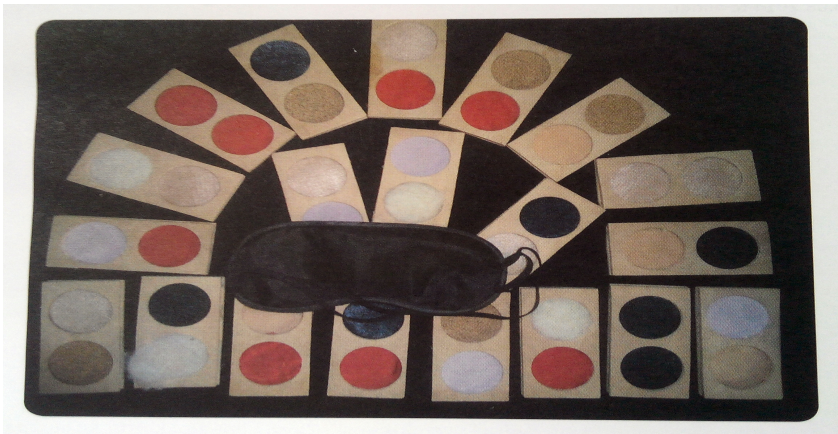
Dokunsal eşleştirme ve ayırt etme becerilerinin gelişimini destekleyen materyallerdir. Dokunma keseleri için aynı boyutlarda ve görünümde keselerin içine farklı dokunsal özelliklerde malzemelerden ikişer adet olmak üzere yerleştirilir. Çocukların kesenin üstünden yoklayarak/dokunarak içinde ne olduğu ve dokunsal özellikleri hakkında konuşması desteklenir. Keselerin içine bozuk para, çakıl taşı, pamuk, tahta parçası, çam kozalağı ve plastik şişe kapaklar, gibi dokular konulabilir, başka pek çok doku da olabilir. Kullanımında dikkat edilecek noktalar ses kutuları ile aynıdır (Oğuzkan ve Avcı, 2000).

Dokunma torbası/sepetinde de çocukların torbanın içinde bulunan farklı dokulardaki nesneleri görmeden dokunarak tanımlaması ve ne olduğunu tahmin etmesi desteklenir. Torbanın içindeki nesneler çocuklar öğrendikçe değiştirilebilir.



1.2.4 Dokunma kartları

Dokunsal eşleştirme, algılama ve ayırt etme becerilerinin gelişimini desteklemektedir. Piyasada eğitim malzemesi olarak hazır örnekleri bulunmakla birlikte öğretmen, anne-babalar veya çocuklar tarafından da hazırlanılabilir. Doku olarak saten, pamuklu, yünlü, ipek, dantel, tül, kadife, epluş, polar, triko gibi kumaşlar ile zımpara kâğıdı, oluklu karton, düz kâğıt vs. gibi kağıt çeşitleri kullanılabilir. Aynı boyutlarda kesilmiş dokular mukavvalara yapıştırılabileceği gibi, hiç yapıştırılmadan doğrudan kumaşın etrafı temizlenerek de kullanılabilir (Oğuzkan ve Avcı, 2000).



KAYNAKÇA

Ada, Ş. (2006). Okul Öncesi Dönemde Araç Yapımının Önemi ve Eğitsel Değeri. I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi Bildiri Kitabı, İstanbul: Ya-Pa.

Atalay, A. (2013). Materyal Geliştirme. Neriman Aral, Ümit Deniz ve Adnan Kan (Ed.), Okul Öncesi Öğretmenliği Alan Bilgisi içinde (s. 637-663). Ankara: Alan Bilgisi.

Dinçer, Ç. (2003). Kavram Oyuncakları. Ayşen Gürcan Namlu (Ed.), Okul Öncesi Eğitimde Araç Geliştirme içinde (91-104). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Oğuzkan, Ş. ve Avcı, N. (2000). Okul Öncesinde Eğitici Oyuncaklar. İstanbul: YA-PA.